

Дисципліна: «ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЇ МУЗИКИ»

IV курс, 7 семестр

**МОДУЛЬ IV: «ЗАХІДНА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА
НОВІТНЬОГО ЧАСУ».**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3: «ЗАХІДНА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX – ПОЧАТКУ XXI ст.»**

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво»

Музикознавство

Освітній ступінь: «Бакалавр»

**Викладачка: кандидатка мистецтвознавства, доцентка
ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА Д'ЯЧКОВА**

SYLLABUS

ПРО КУРС

Модуль «Західна музична культура другої половини XX – початку XXI сторіччя» розглядає ключові тенденції та напрями у світовій музичній культурі, що пов'язані із становленням новітніх типів музичного мислення, актуальних для поточної музичної практики. Йдеться про «нову музику», авангардні музичні техніки, електроакустичну музику та інші течії, що пов'язані із переосмисленням ролі та змісту понять «звук», «простір» та «час». В курсі студентам пропонується зануритись у дослідження культурно-історичних процесів 50х-90х років XX сторіччя, що призвели до суттєвої трансформації жанрово-стильової парадигми світу професійної композиції, а також детально розглянути творчість провідних композиторів - класиків XX сторіччя – Л. Берію, П. Булеза, Дж. Кейджа, Я. Ксенакіса, Д. Лігеті, Л. Ноно, К. Штокгаузена та інших, чиї імена сьогодні оточені ореолом «кумирів» сучасної композиції. На прикладі їх творчості звернемо увагу на посилення зв'язку музичної теорії із практикою, також виявимо важливу роль у формуванні нового майбутнього музичного мистецтва інших особистостей, представників музичного світу - музикознавців та критиків, які як правило, виступали також як і музичні продюсери та менеджери. Разом з цим, студентам пропонується не тільки опанувати а й подолати дискретний погляд на події обраного періоду, підійти до важливих узагальнюючих висновків та гіпотез щодо типологізації біографічних сценаріїв композиторів, генералізуючих рис перебігу творчого процесу, та загальних закономірностей формування сфери творчих інтересів. Іншими словами, на плеяду лідерів світового музичного авангардизму пропонується поглянути як на цілісну творчу та професійну формацію. А на мистецтво обраного періоду – як плацдарм співпраці певних інституцій та творчих угруповань – «Міжнародних літніх курсів нової музики у Дармштадті», «IRCAM» та інші.

Кількість кредитів курсу – **3 ECST**.

Загальна кількість годин **90**:

Аудиторна робота 28:

лекції 14, семінари 14,

самостійна робота 62.

Наприкінці курсу складається **іспит**.

МЕТА КУРСУ

Модуль спрямовано на розкриття особливостей художньо – естетичних пошуків у світовому музичному просторі другої половини ХХ – початку ХХІ століть. Поміж генеральних завдань - визначити основні параметри художнього образу світу в музиці, тенденції в модифікаціях технік композиції. Вадливо позначити етапи еволюції музичних образів, новації та реформи музичних жанрів та напрями оновлення музичної мови. Після опанування програми курсу студенти мають

знати:

- ✓ Основні політичні та культурно-мистецькі події періоду
- ✓ Мистецькі інституції та угруповання, які чинили вплив на музичні процеси періоду;
- ✓ Основні художні завдання, які вирішували лідери напрямів;
- ✓ Особливості технічних та художніх експериментів доби
- ✓ Психологічну та естетичну вмотивованість образної системи музики цього періоду;
- ✓ Ключові твори періоду

уміти:

- ✓ Аналізувати не знайомі музичні тексти із визначенням композиторської техніки;
- ✓ визначати особливості музичної семантики;
- ✓ застосовувати набуті знання та вміння у власній професійній діяльності;
- ✓ шукати інформацію по темах доби.

ТЕМИ ЗНЯТЬ

Змістовий модуль 3. Західна музична культура другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 1. Вступна лекція. Огляд основних тенденцій Європейської музичної культури 40-50-х років.

Семінар 1. Роль музикознавців та музичних критиків в культурній політиці країн Європи.

Тема 2. 60-ті роки в історії музики.

Семінар 2. Кореляція напрямів «Нова музика» та «музичний авангард».

Тема 3. Міжнародні літні курси нової музики в Дармштадті.

Семінар 3. Теоретична діяльність композиторів-лекторів курсів у Дармштадті.

Тема 4. IRCAM.

Семінар 4. Конкретна музика та спектральна композиція.

Тема 5. 70-ті роки та оновлення концепції часу у світовій музиці.

Семінар 5. Концепт «нової простоти».

Тема 6. Експеримент у світовій музичній культурі.

Семінар 6. Концепт «гри».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

ФОРМИ НАВЧАННЯ:

<i>Лекції</i>	<i>Семінари</i>	<i>Самостійна робота</i>
<i>Тест</i>	<i>Вікторина</i>	<i>Письмова робота</i>
<i>Слуховий досвід</i>	<i>Аналітика</i>	<i>Робота в команді</i>

ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ:

Аудиторні заняття проводяться у змішаній формі (зустрічі у реальному часопросторі та віртуальні), включають лекційні та семінарські години.

Віртуальний простір курсу утворюють приват-група для спілкування у доступних месенджерах, навчальна web-платформа, віртуальна дошка, трансляції-onlineta додаткові інструменти командної роботи.

 Тести та анкети виконуються за допомогою віртуальних інструментів опитувань (*Google Form* та інші).

 Вікторини пишуться дистанційно, під час перегляду відеозапису, який розміщується у віртуальному класі.

 Письмові роботи пропонуються у жанрах рефератів, конспектів та есе та спрямовані на опанування студентами різноманітних теоретичних концепцій (у тому числі іноземними мовами) за темами курсу. Роботи мають регламентований обсяг 4-4,5 тис. знаків та можуть бути присвячені як загальним питанням так і аналізу конкретних музичних творів. Основні пріоритети в оцінюванні письмових робіт мають оригінальність думки та навички критичного мислення (60 %) та ретельність виконання завдання: дотримання обсягу тексту та своєчасне подання роботи (40%). Ідентичні роботи різних авторів та роботи, що не витримали перевірку на плагіат, не атестуються та анулюються.

 Робота в команді здійснюється на платформі віртуальної дошки. Це надає можливість додаткового оцінювання внеску та активності кожного учасника спільного проекту.

 Самостійна робота спрямована на активне опанування існуючих академічних поглядів на світову музику другої половини XX – початку XXI сторіччя, та знакового музичного матеріалу доби.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Лекції курсу супроводжуються презентаціями.

Усі необхідні матеріали (відео, посилання на зовнішні ресурси, тексти, електронні книги тощо) надсилаються у віртуальну приват- групу курсу. Відповідно можливостям приватного акаунту дискового простору віртуального класу під час занять надаються аудіо/відео записи лекцій, доступ до презентацій та відповідна література.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальні досягнення модулю «Західна музична культура другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» заносяться студентами в **таблицю самоатестації** та враховуються у **таблиці атестаційного прогнозу** (обидві на віртуальній платформі). Наприкінці курсу складається іспит.

Таблиця самоатестації є інструментом самоконтролю студента та спрямована на посилення його вмотивованості. Студентам пропонується власними зусиллями сформувати свій майбутній результат і проконтролювати свої досягнення під час опанування матеріалу модулю – тобто узагальнити та усвідомити фактичну інформацію про відвідані лекції, виконані завдання, самостійну роботу, творчі та креативні практики. Оцінювання роботи ведеться за формулою: (кількість виконаних завдань)100/ загальна кількість позицій оцінювання. Наприклад, $(10 \cdot 100) / 10 = 100$. $(8 \cdot 100) / 10 = 80$ ...

Таблиця атестаційного прогнозу складається викладачем. В неї заносяться результати поточних атестаційних завдань, «коефіцієнт довіри» (встановлюється через порівняння результатів таблиці само атестації та даних історії інтерактивних інструментів). В таблицю вноситься також інформація про результати тестувань знань музики, виступів на семінарах тощо.

ПРІОРИТЕТИ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТА В АТЕСТАЦІЙНОМУ РЕЗУЛЬТАТІ:

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Знання музики	30
2.	Участь в семінарах	20
3.	Відвідування лекцій	10
4.	Робота в команді	20
5.	Виконання письмових завдань	20
6.	Всього	100

ІСПИТ

Складається наприкінці сьомого семестру. В атестації на іспиті беруться до уваги досягнення студента та результати таблиць самоатестації і атестаційного прогнозу.

Для перевірки знань студент дає відповідь по електронному білету (реалізація вибору білету здійснюється через систему гіперпосилань). Білет складається із двох запитань – теоретичного і аналітичного.

Приклад білетів для вибору:

3М. / семестр

ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЇ МУЗИКИ

друга половина XX ст. - початок XXI

Білет № 1

Білет № 2

Приклад запитань:

3М. / семестр

ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЇ МУЗИКИ

друга половина XX ст. - початок XXI

☒ Возможность сворачивания

Білет № 1

1. Експериментальні напрями в музиці 60-х р.р. XX ст.
2. Жанр перформансу в творчості М.Кареля.

Білет № 2

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ:

Оцінка «**відмінно**» **A (90 – 100)** ставиться студенту, демонструє самостійність думки та аргументовані судження щодо матеріалу курсу, вірно розуміє основні тенденції доби, має уявлення щодо особливостей образної сфери, стилю та жанрових пріоритетів в творчості композиторів – «персонажів» курсу, має стійкі знання музичного матеріалу, надає вірні відповіді з усіх жанрово-стильових вікторин, виконав усі запропоновані завдання, проявив старанність в опануванні рекомендованої літератури, був активний в роботі на семінарах та при виконанні командних завдань.

На оцінку «**добре**» **B (82 – 89)** заслуговує студент, який в цілому вірно відповідає на запитання щодо музичних творів програми, вірно складає жанрово-стильову вікторину, має позитивні атестації з поточних завдань, приймав участь у більшості із запропонованих форм роботи та проявив активність під час аудиторних занять.

Оцінку «добре» **C (74 – 81)** отримує студент, який вірно відповідає на теоретичні запитання, в цілому орієнтується у музичному матеріалі, має бали «В» та «С» в оцінюванні поточних атестацій, виконав більш ніж половину запропонованих завдань.

Оцінку «задовільно» **D (64 -73)** отримує студент, який надає орієнтується в музичних жанрах матеріалу програми, в цілому вірно відповідає на теоретичні запитання та має уявлення про розглянуті в курсі музичні твори, брав участь в семінарах та командній роботі групи.

Оцінку «задовільно» **E (60-63)** отримує студент, який має досвід пасивної присутності (або слухового сприйняття) лекційного матеріалу та виконав не менш половини запропонованих завдань

Оцінку «незадовільно» **FX (35- 59)** отримує студент, який не має знань музики але виконав декілька із завдань.

Оцінку «незадовільно» **F (1-34)** отримує студент, який може назвати ключові слова курсу, але не знає музики, не розуміє предмет курсу, не виконав жодного із завдань курсу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Усі матеріали, тематична рубрикація та методологія курсу охороняються авторським правом (© НМАУ імені П. І. Чайковського, © О. А. Д'ячкова.). Особи, які мають доступ до курсу, не можуть передавати будь-які матеріали курсу (запис лекцій, відео, презентації, посилання на тести, їх зміст, виконані вправи, ілюстрації, робочі програми, плани семінарів тощо) стороннім особам. Учбові матеріали курсу не можуть бути розміщені на сторонніх сторінках в соціальних мережах, використання лекційного матеріалу без посилань у публічних виступах та наукових публікаціях інших осіб є порушенням авторського права.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Курс доступний для людей, які мають обмеження в пересуванні та/або мають потребу у супроводі, а також для людей із вадами зору.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Олена Анатоліївна Д'ячкова,

<https://scholar.google.com/citations?user=tj4JB0cAAAAJ&hl=uk>

ORCID: 0000-0002-1131-0550

e-mail: anulen@ukr.net

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

- Герасимова-Персидська Н. О. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття //Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 1998. Випуск 28. С. 32–39.
- Маркова О. М. Нариси історії зарубіжної музики 1950-х – 1990-х років: Франція, Німеччина, Австрія, Італія: навчальний. посібник для теоретико-композиторських і виконавських музично-культурологічних факультетів музичних вузів. Випуск 1. Одеса: Друкарський дім, 2010. 128 с.
- Овсяннікова-Трель О. А. «Нова простота» як системний жанрово-стильовий феномен в сучасному музичному мистецтві: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 448 с.
- Павлишин С. Музика XX століття. Львів: БаК, 2005. 232 с.
- Тукова І. Г. Звукопошукова тенденція у композиторській практиці другої половини XX –початку XXI століття //Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2019. № 3 (44). С. 56-69.
- Auner J. Music in the Twentieth and Twenty-First Centuries. W. W. Norton & Company 2013. 377 p.
- Manning P. Electronic and Computer Music. Oxford University Press, 2013. 570 p.
- The Cambridge History of Twentieth-Century Music: Edit. John Butt. Cambridge University Press, 2004. 837 p.

Додаткова:

- Антонова О. Г. Скрипкові концерти Філіпа Гласса в світлі ігрової природи жанру //Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. 2018. № 3 (40). С. 17–27.
- Жаркіх Т. Іпостась *homo musicus* у процесі формування універсальної особистості О. Мессіана // Культура України: збірка наукових праць за загальною редакцією В. Шейка. Випуск 50. 2015. С. 91 – 101.
- Жаркова В. Метафізичні проєкції «життя звуку» в музиці Каї Сааріахо //Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОНМА імені А. В. Нежданової. Одеса, 2020. Випуск 31. Книга 1. С. 5–19.
- Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів зі спеціальності «Музичне мистецтво». Львів: Сполом, 2001. 212 с.
- Павлишин С. Американська музика. Львів: БаК, 2007. 316 с.
- Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми, 2002. 184 с.
- DeNora T. After Adorno: Rethinking Music Sociology. Cambridge University Press, 2003. 194 p.
- Dingle Ch., Simeone N. Olivier Messiaen: music, art and literature. Burlington: Ashgate Publishing Company, 2007. 384 p.
- Floros C. György Ligeti : beyond avant-garde and postmodernism. Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2014. 260 p.
- Griffiths P. Modern Music and After. Oxford University Press, USA. 2011. 475 p.
- Harley J. Xenakis: His Life in Music. Routledge 2004. 273 p.
- Mabry Sh. Exploring twenties-century vocal music. a practical guide to innovations in Performance and Repertoire. New York: Oxford University Press, 192 p.
- Metzer D. Musical Modernism at the Turn of the Twenty-First Century. Cambridge University Press 2009. 265 p.
- Nicholls D. The Cambridge History of American Music. Cambridge University Press, 2004. 654 p.
- Taruskin R. Oxford History of Western Music. in 5 vols. Vol. 5: Music in the late 20th century. New York; Oxford: Oxford University Press, 2010. URL: https://files.cercomp.ufg.br/web/up/269/o/TARUSKIN_-_Oxford_History_of_Western_Music__Richard_Taruskin_Vol.5a.pdf (accessed: 20.01.2022).
- The Cambridge Companion To Electronic Music. Edit. Nick Collins, Julio d' Escriván. Cambridge University Press, 2017. 358 p.
- Whittall A. Musical composition in the twentieth century. Oxford University Press, 1999. 432 p.